

International Migration: The human face of globalisation

Summary in Dutch

Internationale migratie: De menselijke kant van de mondialisering

Samenvatting in het Nederlands

- Voortbouwend op de unieke expertise van de OESO gaat dit boek verder dan de retoriek en wordt de werkelijkheid van de hedendaagse internationale migratie onder de loep genomen: Waar komen migranten vandaan en waar gaan ze naartoe? Hoe wordt migratie door de overheid beheerd? Hoe redden migranten zich in het onderwijs en op de werkplek? En is migratie goed – of nadelig – voor de ontwikkelingslanden?
- Ongeveer 190 miljoen personen overal ter wereld wonen elders dan in hun geboorteland. Deze migranten brengen onze samenleving energie, ondernemerschap en nieuwe ideeën. Maar er zijn ook negatieve kanten: jonge immigranten die het onderwijs zonder diploma verlaten, volwassenen die geen werk vinden en, natuurlijk, illegale immigratie. Dergelijke problemen kunnen migratie veranderen in een politieke bliksemafleider en aanleiding zijn tot verhitte discussies.

Er zijn maar weinig onderwerpen die zoveel stof doen opwaaien als internationale migratie, onder andere omdat er zoveel andere zaken bij te pas komen – economie, bevolkingsgroei, politiek, nationale veiligheid, cultuur, taal en zelfs godsdienst. De combinatie van die aspecten maakt het des te moeilijker om een beleid te definiëren dat de voordelen van migratie optimaliseert niet alleen voor de gastlanden, maar ook voor hen die achterblijven en voor de migranten zelf.

Het is echter essentieel dat deze moeilijkheden aangepakt worden, vooral omdat migratie een constante is in de geschiedenis van de mensheid. Sinds jaar en dag zijn mensen op zoek geweest naar nieuwe en betere leefomstandigheden, en dat zal wel zo blijven. Bovendien zullen vele landen in de komende jaren immigranten blijven aantrekken, om tegemoet te komen aan hun vergrijzende bevolking en hun tekorten op de arbeidsmarkt. En landen die al grote immigrantengemeenschappen hebben zullen manieren moeten vinden om de prestaties van migranten op gebieden als onderwijs en werkgelegenheid te verbeteren. Deze verschillende aspecten zijn een uitdaging voor de landen in de OESO-regio: sinds halverwege de jaren 1970 is het percentage immigranten ten opzichte van hun autochtone bevolking bijna verdubbeld tot 8,3%; in minder ontwikkelde landen, daarentegen, is dit percentage aanzienlijk lager.

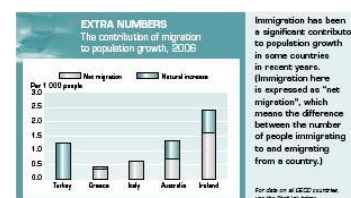
Aantallen en trends

Ongeveer 190 miljoen personen, ofwel een kleine 3% van de wereldbevolking, leven buiten hun geboorteland. Dit lijkt weinig, maar omdat migranten hun heil zoeken in een betrekkelijk klein aantal gastlanden, kunnen zij in de betrokken landen een betrekkelijk grote bevolkingsgroep vormen. In de OESO-regio vormen zij meer dan 23% van de bevolking in Australië en in Zwitserland, maar nauwelijks 3% in Finland en Hongarije.

Globaal gezien is migratie een verhaal van mensen die naar landen trekken die relatief rijker (maar niet noodzakelijkerwijs “rijk”) zijn vergeleken met hun eigen land. Dit betekent dat er migratiestromen zijn van ontwikkelingslanden naar geïndustrialiseerde landen, maar ook *tussen* ontwikkelingslanden. Als we de termen “noord” voor de ontwikkelde landen en “zuid” voor de ontwikkelingslanden gebruiken, kunnen we stellen dat ongeveer een derde van de migranten wereldwijd van het noorden naar het zuiden trekt, een derde van het zuiden naar het noorden en een laatste derde van het zuiden naar het zuiden.

Meer cijfers

De bijdrage van migratie

Beheer van migratie

Er bestaan grote verschillen in migratie van land tot land. In sommige landen, zoals de Verenigde Staten en Frankrijk, is legale immigratie voornamelijk migratie om familieredenen: de mensen gaan naar het ontvangende land omdat ze er familieleden hebben of omdat ze er een huwelijksleven beginnen. Andere landen, zoals Zwitserland, trekken migranten aan omdat deze het recht hebben om er te wonen en te werken. Er zijn ook andere verschillen: in de traditionele emigratielanden, zoals Australië, Canada en de Verenigde Staten, komen migranten met de bedoeling om zich er definitief te vestigen. In een zone bestaand uit een groot aantal landen met vrij verkeer van personen, zoals de Europese Unie, wordt migratie waarschijnlijk meer als een tijdelijke oplossing gezien.

Al deze factoren, evenals de behoefte van sommige landen om hoog- en laaggeschoolde arbeidskrachten aan te trekken, spelen een rol in de manier waarop de regeringen proberen om migratie te beheren. Het is echter belangrijk te beseffen dat de overheid een groot deel van de migratie niet onder controle heeft. Dikwijls hebben de mensen het recht zich in het buitenland te vestigen, soms omdat het ontvangende land gezinshereniging toestaat, of omdat het heeft toegezegd een bepaald aantal asielzoekers op te nemen, of vanwege de vrijheid van verkeer. En dan is er het verschijnsel van de illegale immigratie, een controversieel probleem in veel landen, dat bij de openbare opinie een trend teweeg heeft gebracht in de richting van afwijzing niet alleen van illegale, maar ook van legale immigratie.

Door het bestaan van illegale immigratie en de integratie van de immigranten die als een mislukt proces gezien wordt – in het bijzonder in enkele Europese landen – is de laatste jaren in tal van OESO-landen een tendens ontstaan waarin traditionele migratie, en vooral gezinshereniging, moeilijker wordt. Ook wordt er steeds meer gewezen op de noodzaak dat immigranten moeten worden aangemoedigd om zelf actiever te werken aan hun eigen integratie. Er worden meer taalcursussen aangeboden, evenals voorlichtingsacties die praktische adviezen verstrekken over de administratieve regels en formaliteiten. De keerzijde van dergelijke programma's is dat migranten steeds meer gevraagd worden te bewijzen dat zij de benodigde kennis en vaardigheden bezitten om zich te redden in hun nieuwe land. Tegelijkertijd zijn er enkele tekenen van een verschuiving naar een zogenoemd "proactief" migratiebeleid dat erop gericht is geschoolde migranten aan te moedigen om in bepaalde leemtes op de arbeidsmarkt te voorzien, bijvoorbeeld in vakgebieden als informatietechnologie, geneeskunde en bio-engineering.

Migratie en onderwijs

Onderwijs is een belangrijk hulpmiddel dat jonge migranten kan helpen om optimaal te functioneren in hun nieuwe land. Onderwijs helpt om snel de taal van het land te leren en hun enkele van de vaardigheden en competenties te verschaffen die zij in hun leven nodig zullen hebben, maar legt ook een sociale en culturele brug naar de autochtone bevolking. De mate waarin onderwijs jonge immigranten moet aanmoedigen om cultureel te “integreren” is echter in tal van landen een netelige kwestie waarover verhitte discussies gevoerd worden.

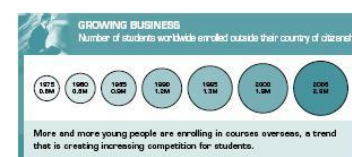
In academische termen kunnen we ons afvragen hoe goed jonge migranten presteren in het onderwijs. Het PISA-onderzoek van de OESO naar de kennis en vaardigheden van scholieren levert enkele interessante resultaten. In drie van de traditionele immigratielanden – Australië, Canada en Nieuw-Zeeland – scoorden immigrantenkinderen even goed als autochtone jongeren volgens het PISA-onderzoek van 2006. In andere landen, waaronder Oostenrijk, België, Denemarken, Frankrijk, Duitsland, Nederland en Zweden, presteerden ze aanmerkelijk minder goed: slechts ongeveer 1% van de twee-generatie immigranten bereikten topresultaten, tegen 7% voor de autochtone bevolking.

Welke factoren kunnen deze verschillen verklaren? Voordat we proberen deze vraag te beantwoorden, moet gezegd worden dat het hier om gemiddelden gaat: net als bij native kinderen bestaan er grote verschillen tussen migrantenkinderen, en zelfs in landen waar de gemiddelde score van migrantenkinderen aan de lage kant is, zijn er ook tal van jonge migranten die goed presteren. Als we de migrantenkinderen als een categorie bezien, worden hun prestaties bepaald door de gezinsachtergrond, door de talenkennis en door het vermogen van het plaatselijke onderwijssysteem om niet-native kinderen op te vangen. Ook het toelatingsbeleid van de gastlanden kan van belang zijn: in landen die bij het toelatingsbeleid ten aanzien van migranten strengere selectiecriteria hanteren, zoals Australië, is er meer kans dat migranten goed onderwijs krijgen en uiteindelijk beter presteren dan in andere landen, en dat is waarschijnlijk weer terug te vinden in de betere onderwijsscores van hun kinderen.

Wat kan het onderwijssysteem doen om jonge migranten te helpen om hun potentieel te ontwikkelen? We zouden moeten beginnen met voorschoolse zorg en opvoeding, waar de unieke leercapaciteiten van jonge kinderen benut kunnen worden om hun een goede uitgangspositie te geven door het aanleren van de landstaal. Kleuterscholen die onderwijs combineren met verzorging kunnen bijzonder gunstig zijn voor kleine kinderen uit arme gezinnen tijdens deze essentiële fase van hun ontwikkeling.

Groeiende business

Aantal studenten die wereldwijd
buiten hun land van
staatsburgerschap een baan
krijgen

In een later stadium kan de school jonge migranten helpen met het bieden van speciale voorbereidende klassen, hoewel niemand precies weet hoelang zij in deze speciale structuren zouden moeten blijven voordat ze in het normale onderwijs kunnen meedraaien. Hoewel de voordelen van snel aanleren van de landstaal door jonge immigranten nauwelijks in twijfel getrokken worden, verschillen de meningen over hoe dat zou moeten gebeuren. In sommige landen volgen migrantenkinderen een kort maar intensief talenprogramma voordat ze naar het normale onderwijs gaan. In andere landen volgen ze het normale onderwijs en krijgen daarnaast extra talenonderwijs.

Niet alleen de plaats van migranten in het onderwijs, maar ook het toenemende verschijnsel van migratie *ter wille van* het onderwijs moet onderzocht worden. Sinds halverwege de jaren 1970 is het aantal studenten dat is ingeschreven in een ander land dan hun thuisland meer dan verviervoudigd tot ruim 2,7 miljoen studenten. Regeringen en universiteiten zouden dit cijfer zelfs nog willen verhogen. Waarom? In de eerste plaats omdat het aanbieden van plaatsen aan buitenlandse studenten kan bijdragen tot een beter wederzijds begrip, zowel tussen landen als binnen samenlevingen die steeds “multicultureler” worden. Ten tweede omdat internationale studenten “big business” zijn. En ten derde omdat studeren in het buitenland de eerste stap kan zijn naar een langer verblijf in het gastland, dat op langere termijn een rol kan spelen in het tegemoetkomen aan de behoefte aan geschoolde immigranten.

Migratie en werk

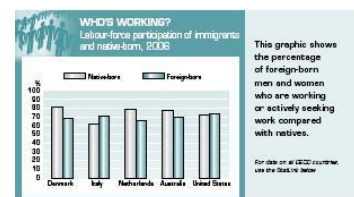
Over het algemeen streven de regeringen ernaar om immigranten aan werk te helpen. Soms worden zij hierbij geleid door economische behoeften: sommige sectoren van de economie, zoals de horeca en de landbouw, hebben buitenlands personeel hard nodig. Maar het beleid biedt ook voordelen voor de immigranten: wanneer tewerkstelling van immigranten op de arbeidsmarkt wordt aangemoedigd, bestaat er minder risico dat immigranten en hun gezinnen in een situatie van armoede belanden. Op deze manier zullen zij bovendien gemakkelijker sociale banden ontwikkelen.

Hoe goed presteren migranten op de arbeidsmarkt? In termen van arbeidsparticipatie scoorden immigranten in de jaren voorafgaand aan begin 2008 ongeveer even goed als - en soms zelfs beter dan - de nationale bevolking in ongeveer de helft van de 24 landen waarvoor de OESO over betrouwbare gegevens beschikt. In een groot aantal andere landen, daarentegen, hadden meer autochtonen een baan dan immigranten. (Door de verslechtering van de economie zullen deze verschillen waarschijnlijk groter worden, daar migranten meer gevaar lopen hun werk te verliezen wanneer de economie achteruitgaat.)

Het is echter al even zo belangrijk te kijken naar het soort werk dat door migranten wordt gedaan. Migranten zijn veel vaker dan natives overgekwalificeerd voor hun werk. Hiervoor zijn verschillende redenen

Wie werkt?

Arbeidsparticipatie van immigranten en autochtonen, 2006

aan te voeren. Werkgevers erkennen niet altijd buitenlandse kwalificaties of zijn niet in staat te bepalen of ze vergelijkbaar zijn met de nationale kwalificaties. In andere gevallen beheersen migranten de landstaal niet voldoende en hebben soms onvoldoende toegang tot de plaatselijke gemeenschap, waardoor ze moeite kunnen hebben om geschikte vacatures op te sporen. Jammer genoeg komt ook discriminatie voor, hoewel het tegenwoordig in de meeste landen verboden is kandidaten voor een baan te weigeren op grond van hun afkomst of nationaliteit.

Wat de redenen ook zijn mogen, zowel migranten als de economie van de gastlanden kunnen profijt trekken van een optimale benutting van het menselijk kapitaal van migranten. Daarom hebben de regeringen in tal van landen – met uiteenlopend succes – programma's en initiatieven ontwikkeld om tewerkstelling van migranten te bevorderen. Het betreft onder andere het organiseren van taalonderwijs, het opzetten van mentorsystemen en het treffen van maatregelen ten behoeve van erkenning van buitenlandse kwalificaties.

Migratie en ontwikkeling

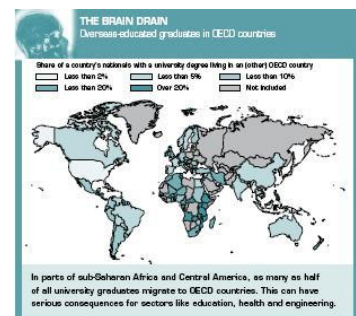
Er wordt veel gezegd en geschreven over de impact van migranten op de landen waar zij zich vestigen. De keerzijde van de medaille wordt echter minder onderzocht: wat is de impact van emigratie op het land en op de economie die de migrant achter zich laat? Voor ontwikkelingslanden kan migratie zowel gunstig als ongunstig zijn: gunstig, omdat de emigranten geld overmaken naar huis en contacten en ervaring opdoen in het buitenland; ongunstig, omdat de besten weggaan.

Als we eerst de negatieve kant bekijken, wordt het verlies van hooggeschoolde en professionele arbeidskrachten – de “brain drain” – dikwijls gezien als een van de grootste gevaren van migratie, ook al worden de risico's soms onjuist voorgesteld. We kunnen namelijk even goed stellen dat er voordelen aan verbonden zijn, vooral in geval van remigratie waarbij mensen die waren weggegaan thuishkomen met nieuwe vaardigheden. Onder andere in de gezondheidszorg is het vertrek van geschoolde arbeidskrachten uit ontwikkelingslanden echter een bron van ongerustheid, zelfs al is het slechts één aspect van de problemen in de gezondheidszorg waarmee deze landen te kampen hebben.

Aan de positieve kant kunnen geldtransacties een belangrijke bron van inkomsten zijn voor een groot aantal ontwikkelingslanden. Voor 2007 raamt de Wereldbank de geldtransacties ten gunste van ontwikkelingslanden op ten minste \$240 miljard (maar omdat een groot deel van het geld dat de migranten naar huis sturen via informele kanalen gaat, is het cijfer in werkelijkheid waarschijnlijk hoger). Hoewel dit bedrag waarschijnlijk zal dalen ten gevolge van de economische verslechtering wereldwijd, ziet het er naar uit dat

Brain drain

Gediplomeerden aan een buitenlandse universiteit in OESO-landen

geldtransacties een belangrijke impact zullen blijven hebben op de situatie in ontwikkelingslanden en de armoede zullen verlichten, hoewel de rol ervan op het stimuleren van economische groei minder duidelijk is.

Deze samenvatting bevat **StatLinks**, een dienst die vanaf de gedrukte pagina toegang geeft tot Excel™ bestanden!

Bezoek **www.oecd.org/insights**

© OECD 2009

Deze samenvatting is geen officiële OESO-vertaling.

Reproductie van deze samenvatting is toegestaan, mits het OESO-copyright en de titel van de oorspronkelijke publicatie worden vermeld.

Meertalige samenvattingen zijn vertaalde uittreksels van OESO-publicaties die oorspronkelijk in het Engels en Frans zijn gepubliceerd.

Deze zijn gratis te verkrijgen via de Online Bookshop van de OESO
www.oecd.org/bookshop/

Neem voor meer informatie contact op met de eenheid OECD Rights and Translation, Public Affairs and Communications Directorate op: rights@oecd.org of per fax: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal, 75116
Paris, France

Bezoek onze website www.oecd.org/rights/

